

NORSK
PSYKOLOG
FORENING

UTFYLLENDE BESTEMMELSER

FOR DET OBLIGATORISKE PROGRAMMET I
SPESIALITETEN RUS- OG
AVHENGIGHETSPSYKOLOGI

Utfyllende bestemmelser for det obligatoriske programmet i spesialiteten rus- og avhengighetspsykologi

(Vedtatt av sentralstyret 14.februar 2019 med ikrafttredelse 1. mars 2019)

Definisjon

Spesialistutdanningen i rus- og avhengighetspsykologi skal gi psykologene forutsetninger for å arbeide med forebygging, tidlig intervensjon, utredning, behandling og rehabilitering av rus- og avhengighetsproblemer i hele befolkningen. Kunnskapsgrunnlaget for rus- og avhengighetspsykologisk praksis er integrasjonen av den beste tilgjengelige forskning og psykologfaglig ekspertise sett i sammenheng med brukernes egenskaper, kulturelle bakgrunn og målsettinger. Kunnskap om rusens funksjon, ulike rusmidlers fysiologiske, psykologiske og sosiale virkning er sentralt for spesialiteten.

Videreutdanningen i rus- og avhengighetspsykologi skal bidra til å utvikle psykologenes holdninger, kunnskaper om og ferdigheter i selektivt¹ og indikativt² forebyggende arbeid, utredning og behandling av rus og avhengighetstilstander, samt psykiske lidelser. Utdanningen skal bidra til at spesialisten vurderer endringsmuligheter både i lys av individuell vurdering av rus- og avhengighetsproblemet, pasientens kontekst og samhandlingsmuligheter med andre aktører. Utdanningen skal fremme samarbeidsevne med brukere, pårørende, andre relevante fagpersoner og instanser.

Praksis

Av det totale praksiskravet på 5 år er det knyttet 3 årsverk praksis til det obligatoriske programmet som skal være innenfor arbeid med rus- og avhengighet. I løpet av de 5 årsverkene skal psykologen arbeide på minst 2 tjenestesteder.

Det skal etterstrebtes god bredde og dybde i praksisen. Dette oppnås enten ved å tilegne seg arbeidserfaring fra de ulike organisatoriske nivå i tilbudet til personer med rus- og avhengighetsproblemer, samt deres pårørende, og/eller ved å kombinere praksis med hovedfokus på aktuelle pasientpopulasjon med praksis innenfor andre psykologiske virkeområder. Praksiskravet omhandler i hovedsak relevante arbeidsoppgaver, og er ikke tjenestespesifikk.

¹Selektiv forebygging er strategier og tiltak som rettes mot risikogrupper og/eller risikosituasjoner. www.forebygging.no

² Indikativ forebygging er strategier og tiltak som rettes mot enkeltpersoner hvor risikofaktorer og/eller konkrete problemer er observert eller opplevd. www.forebygging.no

I løpet av de tre årsverkene praksis skal du arbeide på minimum to av følgende virksomhetsområder:

- Lavterskeltiltak
- Poliklinisk behandling/Dagbehandling
- Ambulerende tjenester
- Akutte/krise tjenester
- Avrusning og stabilisering i døgn
- Behandling i døgn

Praksis på de valgte virksomhetsområdene skal utgjøre minst ett årsverk på hvert område. Praksis kan utøves både innen kommunale tjenester og spesialisthelsetjenesten.

I løpet av de 3 årene med praksis med rus- og avhengighetspsykologi skal psykologen ha:

Omfattende erfaring med (tilsvarende minst en gang hver uke):

- Å utrede og behandle ulike typer rusmiddelbruk og avhengighetstilstander
- Brukermedvirkning på individnivå
- Tverrfaglig samarbeid
- Tverretatlig samarbeid

Hyppig erfaring med (tilsvarende en gang hver måned):

- Familie-, pårørende- og nettverksinvolvering
- Å samarbeide med psykologspesialist med tilsvarende oppgaver
- Forpliktende, langsiktig samarbeid mellom spesialist- og kommunetjenesten
- Veiledning av andre yrkesgrupper

I løpet av praksisperioden skal psykologen ha erfaring med:

- Andre problemtilstander preget av kontrolltap eller tvangspreget atferd
- Brukermedvirkning på gruppe- og systemnivå
- Å samarbeide med brukerorganisasjoner på system-, gruppe- eller individnivå
- Evaluering, dokumentasjons-, prosjekt- og/eller forskningsarbeid

Veiledning

Minst 120 timer av veiledningen skal være veiledning i psykologisk arbeid med rus- og avhengighetsproblemer i tilknytning til praksis i det obligatoriske programmet. Veileder skal være spesialist i rus- og avhengighetspsykologi. Etter særskilt vurdering av fagutvalget for rus- og avhengighetspsykologi kan annen type psykologspesialist godkjennes som veileder hvis denne har tilsvarende kompetanse. I spesielle tilfeller, og etter individuell søknad, kan psykologen få forhåndsgodkjent veiledning i inntil 40 timer av erfaren psykolog som ikke er spesialist.

Veiledningen reguleres av egne utfyllende bestemmelser for veiledning. Veiledningen skal ta utgangspunkt i den kunnskap, verdier og erfaringer som utgjør grunnlaget for arbeid som psykologspesialist. Veiledningen skal gi en erfaren kollegas perspektiv på psykologens arbeid og skal bestå av faglig tilførsel, korrigeringer og råd, samt gi psykologen mulighet for kontinuerlig selvrefleksjon.

Det inngås en gjensidig standardkontrakt for veiledning før veiledningen starter og gjøres løpende i veiledningstimene og gjennom veiledningsattest etter endt veiledning.

Det er et mål at veiledningen skal bidra til å øke psykologens kompetanse (kunnskaper, ferdigheter og holdninger) gjennom utviklingsstøttende og korrigerende tilbakemeldinger på praksis. Veiledningen skal også fremme etisk forsvarlig praksis og høy kvalitet på tjenestene. Det er et mål at veiledningen skal føre til økt bevissthet om egne holdninger og holdningsendringer.

Veileder vurderer psykologens faglige progresjon samt læringsutbytte i tråd med målbeskrivelsen for utdanningen. Veileder skal se til at psykologen arbeider i overenstemmelse med gjeldende lover, prinsipperklæringen om evidensbasert praksis og etiske prinsipper for nordiske psykologer.

Veileder har ansvar for både formativ og summativ vurdering av psykologens kompetanser. Den formative vurderingen har til formål å vurdere psykologens progresjon og utvikling underveis i veiledningen. Utviklingsmålene gjennomgås og det reflekteres over hva som er hensiktsmessige læringsaktiviteter og fremtidige mål. Formativ vurdering skal gjøres så ofte som det er formålstjenlig med utgangspunkt i innlevert materiale/dokumentasjon/demonstrasjon av kompetansene og de kriteriene som er fastsatt av spesialistutvalg i målbeskrivelse. Veileder har ansvar for å vurdere psykologens kompetanser både underveis i veiledningsprosessen og ved avslutning. Det forutsettes at psykologen blir gjort kjent med veileders vurdering fortløpende i veiledningen.

Summativ vurdering av det faktiske læringsutbyttet skal gjøres ved avslutning av veiledningsforholdet og dokumenteres i attest. Veileder skal utstede veiledningsattest ved avsluttet veiledningsforhold etter Norsk psykologforening mal for veiledningsattest innen 4 uker etter at veiledningen er avsluttet.

Obligatoriske kurs

Målet med kurssekvensen på minimum 96 timer over 1,5-2 år er å øke deltakernes forutsetninger for å kombinere forskningsbasert kunnskap, klinisk ekspertise, pasientens ønskemål i tråd med prinsipperklæringen om evidensbasert praksis og i lys av den konkrete yrkesutøvelsen. Kursene skal også gi økte forutsetninger for å beskrive, analysere og begrunne valg av tilnærminger i praksis.

Kursene skal også gi psykologene forutsetning for å samarbeide tverrfaglig og tverretatlig.

Kurs holdt av andre enn Norsk psykologforening kan søkes ekvivalent. De vil bli vurdert etter individuell søknad med utfyllende dokumentasjon om faglig innhold, kursholders kompetanse, og antall deltakere og deres bakgrunn.